

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

MAREK SAWICKI

**INFORMACJA
O REALIZACJI NIEKTÓRYCH ZADAŃ
W LATACH 2008–2010**

Warszawa, październik 2010 r.

Szanowni Państwo!

Mijają trzy lata rządów koalicji PO – PSL. To dobry moment na podsumowanie dotychczasowych działań, które sukcesywnie przez cały ten czas resort – pod moim kierownictwem – realizował. Walka polityczna – szczególnie przed wyborami – nabiera rumieńców i ma też swoje prawa, co jest zrozumiałe. Jednak opozycja posługuje się często nierzetelnymi analizami, by użyć tylko umiarkowanego określenia. Stosuje w polemikach półprawdy, a czasem prezentuje duży stopień nieznamomości zagadnień dotyczących polityki rolnej. Dlatego też zaprezentuję Państwu krótki zarys dokonań moich i ministerstwa.

Obejmując urząd w połowie listopada 2007 roku miałem do rozwiązania dwie najpilniejsze sprawy – odblokowanie eksportu naszych produktów rolnych na rynek rosyjski i ukraiński oraz uruchomienie PO Ryby 2007–2013, gdyż groziło nam niewykorzystanie środków unijnych.

Konsekwentne prowadzenie dialogu doprowadziło do stopniowego otwarcia rynku wschodniego.

W drugiej sprawie musieliśmy natychmiast podjąć wiele działań naprawczych, aby pilnie doprowadzić do zatwierdzenia przez Komisję Europejską PO Ryby 2007–2013. Efektem tego jest to, że złożono wnioski o dofinansowanie na kwotę około 3,5 mld zł, co stanowi 138 % dostępnego limitu finansowego.

Przypomnę, że gdy obejmowaliśmy rządy rozwijał się światowy kryzys gospodarczy. Jednak nakłady na rolnictwo systematycznie rosły. Na rok 2007 poprzednicy zaplanowali w budżecie 35, 7 mld zł, a w roku bieżącym jest to już 45,1 mld zł.

Znacznie też przyspieszyliśmy wydatkowanie środków finansowych dla rolników. Dobre przygotowanie ARiMR do realizacji zwiększonych zadań spowodowało, że Agencja pod względem realizacji PROW 2007–2013 znajduje się na I miejscu w UE, pozostawiając za sobą takie kraje, jak Niemcy, Francję czy Hiszpanię. Ten niewątpliwy sukces to także zasługa rolników, którzy należą do grupy najlepiej

wykorzystujących unijne środki. Warto pamiętać, że te pieniądze tak naprawdę tylko „przepływają” przez ich konta. W rzeczywistości trafiają do obiegu gospodarczego, gdyż rolnicy ciągle inwestują w modernizację swoich gospodarstw – kupując nowe maszyny i urządzenia. W tym roku mieliśmy też do czynienia z żywiołem powodzi. Niektórzy rolnicy stracili wszystko – i domy, i zabudowania gospodarcze, i uprawy. Dlatego też szybko uruchomiliśmy specjalne, 23. już działanie w ramach PROW 2007–2013 – „Przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku wystąpienia klęsk żywiołowych oraz wprowadzenie odpowiednich działań zapobiegawczych”.

Niestety pomimo tych wszystkich działań opłacalność produkcji rolnej jest bardzo niska. Wynika to również z tego, że na rynki rolne wpływać zaczęły kapitały spekulacyjne. Widać to było wyraźnie na przełomie roku 2007 i 2008, a także w bieżącym roku. Kryzys obnażył słabość funkcjonowania mechanizmów Wspólnej Polityki Rolnej.

Doświadczenia wyniesione z pierwszego kryzysu i ówczesnej sytuacji na rynku mleka spowodowały, że dzisiaj jest już lepsze zrozumienie konieczności szybkich działań podejmowanych przez Komisję Europejską. Na posiedzeniu unijnych ministrów rolnictwa pod koniec września br. zgłosiłem propozycję działań stabilizujących na rynku zbóż. Propozycja uwolnienia zapasów interwencyjnych uzyskała poparcie wielu państw i KE. To uspokoi sytuację na tym rynku.

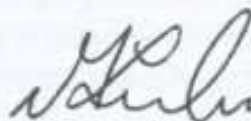
Unaocznilo również jak istotne i konieczne będą zmiany we Wspólnej Polityce Rolnej po roku 2013. Dlatego też byłem obecny na wszelkich możliwych forach unijnych, na których debatuje się o przyszłym kształcie tej polityki. Zapraszam również moich unijnych partnerów na rozmowy i spotkania w Polsce. Musimy lepiej poznać wzajemne argumenty i lepiej się zrozumieć.

Decydująca batalia o przyszłość europejskiego rolnictwa będzie trwała podczas naszej Prezydencji w drugiej połowie przyszłego roku. Do tego się intensywnie przygotowujemy.

Musimy mieć pełną świadomość tego, że to co będzie się działo w przyszłości z polskim rolnictwem zależy w głównej mierze od tego, jaki kształt przyjmie nowa Wspólna Polityka Rolna po roku 2013. Niestety, mam czasem wrażenie, że w Polsce nie wszyscy jeszcze zdają sobie z tego sprawę. A przecież produkty rolno-spożywcze, to jedyna grupa towarowa, która w wymianie handlowej cały czas osiąga dodatnie saldo na poziomie około 9 mld zł rocznie.

Zachęcam do zapoznania się z informacjami zawartymi w tej publikacji, co pozwoli na właściwe spojrzenie na sytuację w polskim rolnictwie.

Marek Sawicki

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Rząd PO – PSL rozpoczął funkcjonowanie od 16 listopada 2007 r., czyli w warunkach pojawiającego się kryzysu gospodarczego.

W 2007 r. na światowych rynkach rolnych, szczególnie zbóż i mleka pojawił się kapitał spekulacyjny. Ceny gwałtownie wzrosły nawet ponad 50% w stosunku do roku 2006. W następnym 2008 r. równie gwałtownie spadły. To samo obserwowaliśmy na rynku europejskim i polskim. Wyraźnie pogorszyły się warunki funkcjonowania rolnictwa. W celu przeciwdziałania negatywnym skutkom kryzysu w Ministerstwie został opracowany i jest realizowany program działań stabilizacyjnych. Obejmuje on kilka obszarów, w szczególności:

- po pierwsze – przyspieszenie wydatkowania środków na rolnictwo,
- po drugie – zmiany w PROW 2007–2013 i przyspieszenie wdrażania poszczególnych działań (PROW 2007–2013 był przygotowany przez poprzednią koalicję). Oceniamy, że umieszczenie w nim ponad dwudziestu działań spowodowało rozproszenie środków, co utrudnia wspieranie działań modernizacyjnych. Rząd poprzedni przyjął zasadę akredytacji dla poszczególnych działań (co nie jest praktyką w UE). Praktycznie cały 2008 r. poświęcony był procedurom związanym z akredytacją a to znacznie opóźniło przyjmowanie i rozpatrywanie wniosków. Opóźnienia zostały zlikwidowane, PROW jest realizowany dobrze,
- po trzecie – zmiany w kredytowaniu rolnictwa,
- po czwarte – szersze wykorzystanie mechanizmów interwencyjnych.

Obecnie sytuacja na poszczególnych rynkach jest w miarę stabilna. Ceny, kształtowane przez rynek osiągają poziom średnio-unijny. W dalszym ciągu jest to poziom nie gwarantujący dochodów umożliwiających rozwój większości gospodarstw. Dlatego w ostatnich dwóch latach uruchomiliśmy szereg nowych programów: wsparcie dla producentów chmielu, wsparcie dla rolników z województw południowych i południowo-wschodnich utrzymujących krowy i owce, wsparcie dla producentów roślin strączkowych i motylkowatych drobnonasiennych, wsparcie dla producentów mleka. Przygotowany został także program wsparcia producentów tytoniu. Zdecydowanie rozwinęły się programy „Szklanka mleka” i „Owoce w szkole”.

Pomimo ograniczonego popytu, spowodowanego kryzysem, odnotowujemy dobre wyniki w handlu zagranicznym towarami rolno-spożywczymi. Poziom eksportu w latach 2008 i 2009 jest wyższy niż w latach 2006 i 2007. Utrzymuje się dodatnie saldo (prawie 2,3 mld euro za 2009 r. i prawie 1 mld euro za I półrocze 2010 r.). Odblokowany został od początku 2008 r. rynek rosyjski i ukraiński, uchwalona została ustawa o funduszach promocji.

Stworzyliśmy warunki, aby rolnicy mogli we własnym gospodarstwie przetwarzać surowce i sprzedawać produkty bezpośrednio w gospodarstwie i na rynku lokalnym. Oczekuję, że samorządy lokalne włączą się w proces modernizacji targowisk, umożliwiających rolnikom sprzedaż artykułów żywnościowych przez nich wyprodukowanych.

Wprowadzone w styczniu w 2010 r. zmiany w prawie energetycznym umożliwiają produkcję energii ze źródeł odnawialnych. Wprowadzamy zmiany w PROW

2007–2013, które przewidują wsparcie dla gospodarstw rolnych podejmujących produkcję biogazu i energii ze źródeł odnawialnych do wykorzystania w gospodarstwie z możliwością sprzedaży nadwyżek.

Zgodnie z wcześniejszymi zapowiedziami przygotowaliśmy zmiany w ustawach o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz o ustroju rolnym. Proponowane zmiany powinny przyspieszyć trwałe rozdysponowanie gruntów z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa na rzecz rolników chcących powiększyć gospodarstwa oraz dotychczasowych dzierżawców. Obecnie prace nad projektem ustawy trwają w Sejmie.

Wiele gospodarstw zostało dotkniętych klęską powodzi. Na mój wniosek rząd przyjął 1 czerwca 2010 r. program pomocy. Program jest realizowany, chociaż tempo udzielania pomocy poszkodowanym mogłoby być szybsze. Apeluję do wszystkich służb i organów o jak najszybsze szacowanie szkód, co umożliwi uruchomienie wszystkich form pomocy.

W ostatnich dniach w debacie publicznej ponownie pojawia się problem KRUS i ubezpieczeń społecznych rolników. Chcę jednoznacznie podkreślić, że nie ma zgody na likwidację Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. Przypominam, że wprowadziliśmy zmiany w systemie polegające na ustaleniu wyższych składek na ubezpieczenia dla rolników posiadających większe gospodarstwa. Przy obecnych dochodach w rolnictwie nie można wprowadzać dalszych zmian w wysokości składek. Otwarcu natomiast jesteśmy na takie modyfikacje, które będą służyły dalszemu uszczelnianiu systemu oraz umożliwianiu rolnikom podejmowania działalności pozarolniczej na szerszą skalę bez obawy wychodzenia z systemu KRUS.

Do końca kadencji prace resortu będą się koncentrowały nad określeniem przyszłej Wspólnej Polityki Rolnej. Debata nad jej ostatecznym kształtem będzie się odbywała w czasie naszej prezydencji (II połowa 2011 r.). W ramach porządkowania strategii, rząd przyjął, iż ich liczba zostanie ograniczona do dziewięciu. Wśród nich znajduje się „Strategia zrównoważonego rozwoju wsi rolnictwa i rybołówstwa”. Założenia tej Strategii są obecnie uzgadniane międzyresortowo, w najbliższym czasie zostaną przekazane do szerokich konsultacji społecznych. **Zachęcam Państwa do przedstawienia swoich ocen i opinii.**

W latach 2006–2007 doszło do wielu opóźnień we wdrażaniu PO RYBY 2007–2013. Doszło do przełowienia przez polskich rybaków w 2007 roku limitów połowowych dorsza na stadzie wschodnim Bałtyku. Wynikiem czego Komisja Europejska rozporządzeniem z 9 lipca 2007 r. ustanowiła zakaz połowów dorsza w Morzu Bałtyckim przez statki pływające pod banderą Polski. Błędna polityka ówczesnego rządu, polegająca między innymi na niestosowaniu wprowadzonego zakazu oraz skierowaniu skargi do Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości o stwierdzenie nieważności tego rozporządzenia spowodowała, że Komisja Europejska wstrzymała proces zatwierdzenia PO RYBY 2007–2013. **Rząd PO-PSL musiał natychmiast podjąć wiele działań naprawczych, w tym zmienić kierunki ówczesnej polityki zagranicznej, aby pilnie doprowadzić do zatwierdzenia przez KE PO RYBY 2007–2013, uruchamiając tym samym pomoc ze środków Europejskiego Funduszu Rybackiego.**

Pomoc ta była niezbędnym narzędziem do łagodzenia negatywnych skutków społeczno – ekonomicznych pojawiającego się kryzysu gospodarczego.

W grudniu 2007 r. doszło do spotkania przedstawicieli polskiego rządu oraz Komisji Europejskiej, na którym uzyskano porozumienie co do dalszej współpracy w zakresie polskiego rybołówstwa. KE zobowiązała Polskę do przedstawienia Planu Działania, w którym zostaną wskazane rozwiązania mające na celu usprawnienie kontroli polskiej działalności połowowej (Plan Kontroli) oraz restrukturyzację floty bałtyckiej (Plan restrukturyzacji floty bałtyckiej). Również uzyskano porozumienie co do spłaty nałożonej na Polskę kary związanej z przełowieniem limitów połowowych dorsza w 2007 roku.

ROLNICTWO

Przyspieszenie wydatkowania środków unijnych

Płatności bezpośrednio wypłacane są od 1 grudnia każdego roku. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa przekazała w grudniu:

- 2007 r. – 2.212 mln zł (Rząd PiS, Samoobrona, LPR), (co stanowiło 25,8% koperty finansowej za rok 2007);
- 2008 r. – 4.246 mln zł tj. ponad 2 mld więcej niż w 2007 r. (48,6% koperty finansowej);
- 2009 r. – 6.135 mln zł tj. prawie 4 mld więcej niż w 2007 r. (50% koperty finansowej).

w roku bieżącym będziemy się starali, aby w grudniu również przekazać możliwie najwyższą kwotę, w pierwszej kolejności dla gospodarstw poszkodowanych w powodzi.

Wysokość płatności na 1 ha jest uzależniona od kursu wymiany w dniu 30 września. Do płatności za rok 2009 kurs ten był korzystny. Uwzględniając wynegocjowane coroczne zwiększenie kwoty płatności w euro (z 50% do 60% pełnego poziomu), wysokość jednolitej płatności na 2009 r. wyniosła 507 zł/ha, czyli 49% więcej niż w ubiegłym roku. Na wniosek ministra rolnictwa, Rada Ministrów zaakceptowała maksymalny poziom płatności uzupełniających (wypłacanych z budżetu krajowego). Podkreślić należy, że ta decyzja podjęta została w wyjątkowo trudnej sytuacji budżetu państwa.

Dla producentów zbóż wysokość płatności bezpośredniej wynosiła 863 zł/ha, dla rolników otrzymujących płatność zwierzęcą – 1010 zł/ha. Maksymalne płatności otrzymali także producenci buraków cukrowych, ziemniaków skrobiowych, tytoniu, chmielu, owoców miękkich i pomidorów.

QNW – płatności były realizowane zawsze od 1 grudnia. W 2009 r. rozpoczęliśmy wypłaty już od 16 października. Do 30 grudnia 2009 r. ponad 620 tys. rolników otrzymało powyżej 1 mld zł. Podobnie będzie w roku bieżącym. Wielu rolników już otrzymało decyzje.

Przyspieszenie realizacji PROW 2007–2013

- budżet PROW wynosi ok. 70 mld zł;
- rozdysponowano już ok. 50 mld zł – złożone wnioski, podpisane umowy, zobowiązania wieloletnie np. renty strukturalne, programy rolno-środowiskowe, ONW;
- wypłacono 16,3 mld zł (dane na 1 września). Pozostałe 33,7 mld zostanie wypłacone po zrealizowaniu inwestycji i złożeniu wniosków o płatność;
- do wykorzystania w następnych naborach pozostało już tylko 20 mld zł.
Budżet PROW 2007–2013 będzie w pełni zrealizowany.

Wypłata dotychczasowa 16,3 mld zł plasuje nasz kraj na pierwszym miejscu w Unii Europejskiej. Niemcy wypłacili ok. 500 mln euro mniej niż Polska, a Francja o 750 mln euro.

Wszystkie działania uzyskały akredytację, opracowano harmonogram naboru wniosków. Jest on z wyprzedzeniem podawany do publicznej wiadomości.

Ostatnio uruchomione zostały nabory:

- zwiększenie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej – od 12 sierpnia 2010 r.;
- korzystanie z usług doradczych – od 16 sierpnia 2010 r.;
- ułatwianie startu młodym rolnikom – od 17 sierpnia 2010 r.;
- różnicowanie kierunku działalności nierolniczej – od 24 sierpnia 2010 r.;
- renty strukturalne – od 1 do 10 września 2010 r.;
- odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy – od 5 października 2010 r.;
- zalesianie gruntów rolnych – od 1 czerwca do 31 sierpnia 2010 r.

Ponadto trwają ciągle nabory w działaniach:

- uczestnictwo rolników w systemach jakości żywności – od 15 kwietnia 2009 r.;
- grupy producentów rolnych – od 16 lipca 2007 r.

Szczegółowe informacje są na stronach ARiMR.

Zmiany w PROW 2007–2013

- wprowadzono możliwość zaliczkowania projektów inwestycyjnych (50% w 2010 r. a w następnych latach 20%);
- zwiększono pomoc dla młodych rolników z 50 tys. zł do 75 tys. zł;
- zwiększono środki na renty strukturalne o 320 mln euro, co umożliwi przyznanie ok. 6 tys. nowych rent. Środki zaplanowane przez poprzedni rząd nie wystarczały nawet na wypłatę rent udzielonych w latach wcześniejszych;
- zwiększono o 100% limity środków na działanie: „Ułatwienie startu młodym rolnikom” oraz „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”. Zapewniono środki na działanie „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” do wysokości zapotrzebowania;

- proponujemy dodatkowe wsparcie na konsolidację branż przetwórstwa rolno-spożywczego – oczekujemy na ostateczne stanowisko KE;
- wprowadzamy nowe działanie na wznowienie produkcji w gospodarstwach, które zostały zniszczone przez katastrofy np. powódź. Gospodarstwa mogłyby otrzymać do 300 tys. zł na wznowienie produkcji. Wkład rolnika wynosiłby 10%. Pozostałe 90% pochodziłoby z funduszy unijnych. Propozycja ta jest obecnie uzgadniana z Komisją Europejską,
- proponujemy zwiększenie wsparcia (do 500 tys. zł) dla gospodarstw inwestujących w produkcję biogazu i energii elektrycznej w ramach działania „Różnicowanie kierunku działalności nierolniczej”. Konieczna zgoda Komisji Europejskiej.

Nowe zasady udzielania kredytów

- obniżone zostało do 2% minimalne oprocentowanie kredytów preferencyjnych (było 3,5%);
- wprowadzona została możliwość wydłużenia o 2-3 lata okresu spłaty kredytów;
- wprowadzone zostaną nowe warunki spłaty kredytów dla powodzian – uzgodnienia z bankami, ministrem finansów i ARiMR – w końcowej fazie.

Szersze wykorzystanie mechanizmów interwencyjnych

W 2009 r. ARR wypłaciła ponad 2,6 mld zł, tj. prawie trzykrotnie więcej niż w 2007 r. i ponad 1,6 krotnie więcej niż w 2006 r.

Agencja w 2009 r. interweniowała na rynkach:

Zbóż – ze zbiorów w 2008 r. Agencja przejęła na zapasy interwencyjne 80,5 tys. t. zbóż. 2 listopada 2009 r. rozpoczął się okres przyjmowania ofert na interwencyjny zakup pszenicy i jęczmienia ze zbiorów 2009 r. Agencja przejęła 81,3 tys. ton zbóż ze zbiorów 2009 r. W 2010 r. Agencja kontynuowała zakupy inwestycyjne jęczmienia i pszenicy ze zbiorów z 2009 r., przejmując na zapasy interwencyjne Wspólnoty 360,5 tys. ton. Wydatki na interwencję na rynku zbóż w latach 2008 i 2009 wyniosły prawie 50 mln zł, a w okresie styczeń – lipiec 2010 r. ok. 130 mln zł.

Mleka – Agencja w 2009 r. zakupiła 973 tony masła i 5,8 tys. ton OMP w ramach limitów, następnie zakupy były kontynuowane w drodze przetargu. Na koniec 2009 r. w autoryzowanych magazynach ARR znajdowało się prawie 2 tys. ton masła i ponad 20 tys. ton OMP. Zapasy te, zgodnie z decyzją Komisji Europejskiej zostały przeznaczone na Program „Dostarczanie żywności najuboższej ludności”. Na interwencję na tym rynku w 2009 r. ARR wydała 177,8 mln zł.

Istotną pozycją w wydatkach ARR w 2009 r. była pomoc restrukturyzacyjna na rynku cukru. Z ogólnej kwoty pomocy, wynoszącej 1.286,9 mln zł, prawie 27 tys. plantatorów oraz 94 usługodawców otrzymało pomoc w wysokości 477 mln zł. Prawie 810 mln zł otrzymali producenci cukru.

* * *

Nowe programy

Wsparcie dla producentów chmielu

W 2010 r. producenci chmielu otrzymają w ramach pomocy de minimis wsparcie w wysokości 14 tys. zł na 1 ha powierzchni uprawy chmielu, maksymalnie 7500 euro na gospodarstwo.

Wsparcie dla małych gospodarstw utrzymujących krowy i owce

Program jest realizowany w latach 2010–2012. Rolnicy utrzymujący do 10 krów w wieku do 3 lat w województwach: małopolskim, podkarpackim, śląskim, świętokrzyskim i lubelskim otrzymują płatność około 140 euro/szt. rocznie, natomiast rolnicy utrzymujący co najmniej 10 szt. owiec na terenie województw: małopolskiego, podkarpackiego, śląskiego, opolskiego i dolnośląskiego otrzymują ok. 30 euro/ szt.

Wsparcie dla rolników uprawiających rośliny strączkowe i motylkowe

Program został wprowadzony w 2010 r. Zakładano, że do wsparcia będzie zgłoszone ok. 180 tys. ha. Przewidziano stawkę 60 euro/ha. Zgłoszono 203 tys. ha. Stawka wyniesie 53 euro/ha. Na lata następne proponujemy zwiększenie powierzchni do 250 tys. ha (wymagana zgoda KE) utrzymując stawkę 60 euro/ha.

Wsparcie dla producentów mleka (antykryzysowe)

Rolnicy dostarczający od 20 tys. kg do 200 tys. kg otrzymali jednorazowe wsparcie od 200 zł do 3000 zł. ARR wypłaciła w czerwcu 2010 r. 83 mln zł dla prawie 92 tys. rolników. **Przyznana przez KE kwota została wykorzystana w stu procentach.**

Szklanka mleka

Program bardzo dobrze oceniany. Korzysta z niego 2,8 mln uczniów, w roku szkolnym 2006/2007 było to zaledwie 777 tys. uczniów. Mleko trafia do 17 tys. szkół, w 2007 r. do 6 tys. szkół. Program jest finansowany ze środków unijnych, budżetu krajowego i Funduszu Promocji Mleka. Tylko w I półroczu br. wydatkowano ponad 95 mln zł.

Owoce w szkole

Nowy program, uruchomiony w roku szkolnym 2009/2010. Korzystają dzieci z klas I – III szkół podstawowych. Budżet Programu wynosi 12,3 mln euro rocznie, (z tego 75% ze środków unijnych, 25% budżet krajowy). W I semestrze skorzystało 248 tys. uczniów w II – 570 tys. uczniów. Również wzrosła liczba szkół z 2557 do 5648. Przypominam, jak ten Program był krytykowany w prasie.

Pomoc dla najuboższych

Program finansowany w całości ze środków Unii Europejskiej. W ramach tego programu dostarczana jest żywność (makaron, mleko, cukier, kasze itd.) nieodpłat-

nie. Obecnie korzysta ok. 4 mln osób. Budżet: 2007 – 80 mln zł, 2008 – 160 mln zł, 2009 – 350 mln zł, podobnie będzie w 2010 r.

Dopłaty do materiału siewnego

Program realizowany od 2007 r. W 2009 r. skorzystało 50 tys. rolników. Wypłacono im kwotę ponad 60 mln zł.

Wsparcie rynku produktów pszczelich

Program realizowany przez ARR. Z roku na rok coraz większe zainteresowanie. W sezonie 2009/2010 do Agencji wpłynęły 224 wnioski na kwotę 31,5 mln zł. Podpisano 220 umów na kwotę 18,2 mln zł (**maksymalna kwota określona Programem**).

Powódź

Powódź, osuwiska i huragany wystąpiły w 124 tys. gospodarstw rolnych, na powierzchni około 800 tys. ha. Obecnie komisje powołane przez wojewodów szacują straty.

W celu złagodzenia skutków klęski, na wniosek ministra rolnictwa i rozwoju wsi, 1 czerwca 2010 r. Rada Ministrów przyjęła program pomocy dla rodzin rolniczych.

Obejmuje on:

- kredyty preferencyjne na wznowienie produkcji;
- pomoc w opłacaniu składek na ubezpieczenie społeczne (odraczanie terminu płatności, rozkładanie na raty, umorzenia);
- pomoc w realizacji należności wobec Agencji Nieruchomości Rolnych (rozkładanie na raty, odraczanie, umorzenia w całości lub w części);
- ulgi w podatku rolnym;
- dopłaty do materiału siewnego;
- pomoc społeczną:

2 tys. zł dla rodzin prowadzących gospodarstwa rolne o powierzchni do 5 ha,
4 tys. zł dla rodzin prowadzących gospodarstwa powyżej 5 ha.

Przy udzielaniu pomocy nie przeprowadza się wywiadu środowiskowego i nie stosuje kryterium dochodowego. Na tę formę pomocy przeznaczono 158 mln zł.

Sejm uchwalił 24 czerwca 2010 r. ustawę tzw. powodziową, która przewiduje między innymi:

- wyłączenie niektórych przepisów ustawy prawo wodne w stosunku do urządzeń wodnych, w tym stawów rybnych i innych stawów;
- możliwość zatrudniania rolników przy usuwaniu skutków powodzi w ramach robót publicznych;
- wydłużenie terminu składania wniosków o zaliczkę w ramach PROW 2007–2013;

- wyłączenie dochodu z powierzchni zalanych przy ustalaniu uprawnień do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej albo do prawa do świadczeń rodzinnych.

Przygotowane zostały kolejne propozycje zmian w zasadach ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt mające na celu dalsze upowszechnianie ubezpieczeń.

Minister rolnictwa i rozwoju wsi wyraził zgodę na nieodpłatne wykonywanie przez stacje chemiczno-rolnicze badań gleb i roślin, ocenę stanu skażenia, wydawanie wskazówek, wydawanie zaleceń nawozowych, prowadzenie działalności doradczej, szkoleniowej, informacyjnej.

Minister rolnictwa i rozwoju wsi wystąpił z wnioskiem do ministra środowiska i prezesa Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska o przeznaczenie środków Funduszy Ochrony Środowiska na dofinansowanie zadań związanych z rekultywacją i wapnowaniem gleb.

Minister wystąpił także do wiceprezesa Rady Ministrów, ministra gospodarki o zwolnienie z rezerw państwowych zbóż na udzielenie pomocy poszkodowanym rolnikom. Minister proponuje żeby to było 0,5 tony ziarna na 1 ha zalanych użytków rolnych .

Minister wystąpił do Komisji Europejskiej o zgodę na:

- wprowadzenie w PROW 2007–2013 nowego działania „Przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych”. Pomoc do 300 tys. zł/gospodarstwo. Udział rolnika 10%;
- zmniejszenie udziału własnego dla powodziarzy z 50% do 20% w działaniu „różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” (udział środków unijnych dla powodziarzy z 50% do 80%);
- przeniesienie środków z Internetu szerokopasmowego na inwestycje związane z retencjonowaniem;
- modyfikację działania „Popieranie i rozwijanie infrastruktury” w kierunku umożliwienia dofinansowania retencjonowania wód;

Agencja Rynku Rolnego dokonała przemieszczenia pomocy żywnościowej na rzecz powodziarzy oraz wystąpiła do Komisji Europejskiej o dodatkowe ilości ziarna zbóż oraz odtłuszczonego mleka w proszku na rzecz powodziarzy.

Rolnicy z terenów powodziowych otrzymują płatności bezpośrednio i z tytułu ONW w pierwszej kolejności.

Fundusz Składkowy Ubezpieczenia Społecznego Rolników dofinansuje kolonie dla ok. 13 tys. dzieci rolników (w tym ok. 3 tys. dzieci z rodzin poszkodowanych przez powódź) na kwotę ok. 10 mln zł.

Paliwo rolnicze

Od 1 stycznia 2008 r. zwrot podatku akcyzowego wynosi 73,10 zł do 1 ha. W latach 2006 i 2007, mimo że były środki w budżecie – stawki zwrotu były znacznie niższe i wynosiły: w 2006 r. – 38,70 zł/ha w 2007 – 47,30 zł/ha.

Z tytułu tzw. paliwa rolniczego rolnicy otrzymali:

2006 – 114 mln zł

2007 – 262 mln zł

2008 – 500 mln zł

2009 – 610 mln zł.

Zwalczanie choroby Aujeszkiego

W latach 2006 – 2007 Program był realizowany tylko na terenie woj. lubuskiego. Obecnie (od 2008 r.) na terenie całego kraju. Okres realizacji przewidziano na 6 lat. Celem jest uwolnienie całego terytorium Rzeczypospolitej od tej choroby co ułatwi swobodną wymianę handlową.

Wspólna Polityka Rolna

a) Przegląd Wspólnej Polityki Rolnej

Przebieg odbywał się w warunkach trwającego kryzysu gospodarczego.

Udało się:

- uzyskać możliwość kontynuowania płatności bezpośrednich do 2013 r. System miał obowiązywać do końca 2009 r.;
- uzyskać dodatkowe środki (90 mln euro), między innymi na wsparcie sektora mleczarskiego;
- uniknąć istotnego ograniczenia działań interwencyjnych na rynkach rolnych. Polska była szczególnie aktywna w obronie i tak skromnych, naszym zdaniem, instrumentów interwencji, głównie na rynku mleka;
- głównie na wniosek Polski odłożono do 2013 wymóg cross – compliance w zakresie dobrostanu zwierząt i do 2011 r. w zakresie bezpieczeństwa żywności.

b) Przyszłość Wspólnej Polityki Rolnej po 2013 r.

Polski rząd, na wniosek ministra rolnictwa i rozwoju wsi w czerwcu 2009 r. przyjął stanowisko w sprawie przyszłości Wspólnej Polityki Rolnej.

Główne tezy tego stanowiska to:

- WPR powinna być polityką w pełni wspólnotową, opartą o wspólnotowe finansowanie;
- konieczność likwidacji różnic w poziomie wsparcia bezpośredniego;
- WPR ma być polityką prostą i stabilną;
- Budżet nie powinien być mniejszy niż obecny.

Dyskusja nad kształtem WPR po 2013 r. została zainicjowana podczas zakończonego w 2008 r. Przeglądu WPR. Zakończenie dyskusji (przyjęcie aktów legi-

slacyjnych) przewiduje się na 2012 r. W kwietniu 2010 r. Komisarz ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich Dacian Ciolos zainicjował konsultacje publiczne na temat przyszłości, zasad i celów WPR. W ramach konsultacji odnotowano 6 tys. odpowiedzi na pytania Komisarza, z czego ponad 1 tys. z Polski.

W listopadzie 2010 r. powinna nastąpić publikacja Komunikatu na temat przyszłości WPR. Oczekujemy, że dokument ten będzie zawierał pewne scenariusze zmian, które następnie będą dyskutowane na forum UE. W połowie 2011 r. należy spodziewać się projektów aktów legislacyjnych. Prace nad tymi projektami zbiegną się w czasie z objęciem przez Polskę przewodnictwa w Radzie Unii Europejskiej (II połowa 2011 r.).

Handel zagraniczny

Pomimo światowego kryzysu gospodarczego, a przez to ograniczonego popytu, wyniki w handlu zagranicznym towarami rolno-spożywczymi są dobre. Poziom eksportu w latach 2008 i 2009 wyrażany w euro i w zł jest wyższy niż w latach 2006 i 2007. Utrzymuje się dodatnie saldo, (2.257 mln euro za 2009 r. i prawie 1 mld euro za I półrocze 2010 r.). Od początku, 2008 r. został odblokowany handel z Rosją i Ukrainą. Rośnie liczba zakładów zatwierdzonych do eksportu na rynek rosyjski, ukraiński i białoruski.

Poszukujemy nowych rynków zbytu. Polskie firmy, przy znaczącym udziale Ministerstwa, uczestniczyły w targach żywnościowych w Japonii, Wietnamie, Chinach, Stanach Zjednoczonych. W 2009 r. Polska została uznana przez Singapur za kraj, z którego można kupować mrożoną wieprzowinę.

W czerwcu 2009 r. Sejm uchwalił ustawę o funduszach promocji. Utworzono 9 funduszy (mleka, mięsa wieprzowego, mięsa wołowego, mięsa końskiego, mięsa owczego, mięsa drobiowego, zbóż, owoców i warzyw oraz ryb). Celem funduszy jest stymulowanie wzrostu spożycia i promocja produktów rolno-spożywczych na rynkach krajowych jak i zagranicznych. Co kwartał na konto funduszy wpływa w sumie ok. 8 mln zł.

Ceny notowania z tygodnia 16–22 sierpnia 2010 r.

pszenica konsumpcyjna	PLN/tona	euro/tona
Średnia UE	707	176
Polska	685	171
Niemcy	813	203
Czechy	690	172
Węgry	683	171
kukurydza paszowa		
Średnia UE	694	173
Polska	718	179
Niemcy	831	207
Węgry	629	157

Ceny notowania z tygodnia 23 – 29 sierpnia 2010 r.

masło w blokach w euro/100 kg

Francja	360
Niemcy	368
Polska	350
Holandia	376

mleko odtłuszczone w proszku w euro/100 kg

Francja	217
Niemcy	220
Polska	215
Holandia	224

mięso wieprzowe klasy E w euro/100 kg

Średnia UE	150,01
Polska	152,16
Niemcy	151,70
Dania	134,26

RYBACTWO

Realizacja SPO „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb 2004–2006”

Podczas wdrażania SPO poziom wydatkowania środków finansowych był wysoce niezadowolający. Należy wskazać, że w 2007 roku, czyli w końcówce wdrażania Programu był na poziomie 47%. Po objęciu rządów koalicji PO-PSL podjęto szereg działań naprawczych. Działania te przyczyniły się do znacznego przyspieszenia realizacji i poprawy wyników finansowych Programu. Wydano ponad 193 mln euro, co stanowi 98,7% wykorzystania limitu środków UE.

Przyspieszenie wydatkowania środków unijnych

Od 2006 roku do połowy 2008 roku ogólna wartość wypłaconych środków finansowych w ramach rekompensat za czasowe zawieszenie działalności połowowej była następująca:

- 2006 rok – 7 mln zł,
- 2007 rok – 14,5 mln zł,
- I połowa 2008 rok – 15,2 mln zł,

W drugiej połowie 2008 roku osiągnęła wartość 55 mln zł, natomiast w 2009 roku – ponad 99,6 mln zł.

Od początku rządu koalicji PO-PSL wydatkowano łącznie na rekompensaty za czasowe zawieszenie połowów kwotę 178 mln zł, czyli wartość prawie pięciokrotnie większą niż poprzednio.

PO RYBY 2007–2013

- budżet PO RYBY wynosi ponad 2,56 mld zł;
- złożono wniosków o dofinansowanie na kwotę około 3,5 mld zł, co stanowi 138% dostępnego limitu finansowego;
- zakontraktowano 0,65 mld zł co stanowi około 25,3% dostępnych środków finansowych;
- wypłacono 0,235 mld zł, co stanowi 12,2% wykorzystania limitu finansowego;

Liczba złożonych wniosków o dofinansowanie znacznie przekraczająca dostępny limit finansowy wskazuje, że realizacja PO RYBY 2007–2013 przebiega bardzo sprawnie. ARiMR na bieżąco zawiera umowy o dofinansowanie i wydaje decyzje o dofinansowaniu, systematycznie zwiększając wartość wydatkowanych środków finansowych. Resort rolnictwa uruchamiając Program doprowadził do maksymalnego uproszczenia procedur aplikacyjnych. Innowacyjnym rozwiązaniem było uruchomienie systemu zaliczek. Zaliczki niewątpliwie pozytywnie stymulują beneficjentów do realizacji projektów, ponieważ znacznie zmniejszają obciążenia finansowe, które wcześniej były związane z koniecznością kredytowania realizowanych inwestycji.

Zarządzanie ogólnymi kwotami połowowymi w latach 2008–2010

W roku 2008 rozpoczęto prace nad opracowaniem nowego systemu podziału kwot połowowych dorsza, kluczowego gatunku w rybołówstwie bałtyckim. System zakładał, że w kolejnych latach 2009–2011, polska flota rybacka zostanie podzielona, w taki sposób, że 1/3 tej floty (1/3 z każdego przedziału długości całkowitej statków rybackich) w systemie rotacyjnym będzie mogła prowadzić połowy w danym roku z trzech wyżej wskazanych lat, natomiast, za dwa następne otrzyma rekompensatę za zaniechanie połowów dorsza (na rzecz połowów innych gatunków organizmów morskich). W wyniku szerokich konsultacji i spotkań z przedstawicielami organizacji społeczno-zawodowych rybaków przyjęto rozwiązania kompromisowe i zastosowano nowy system podziału kwoty połowowej dorsza.

W efekcie od roku 2009, w kolejnych 3 latach kalendarzowych jedynie 1/3 polskich statków rybackich (uprawnionych do połowów dorsza) prowadzi połowy dorsza na Morzu Bałtyckim. Pozostałe 2/3 otrzymują rekompensaty na podstawie *rozporządzenia Rady nr 1198/2006 z dnia 27 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rybackiego*.

Nadzór i kontrola rybołówstwa. Organy administracji rybackiej.

Organami administracji rybackiej są minister rolnictwa i rozwoju wsi będący ministrem właściwym do spraw rybołówstwa oraz okręgowi inspektorzy rybołówstwa morskiego w Szczecinie, Słupsku i Gdyni.

W ostatnich latach Polska zdecydowanie wzmocniła kontrole wyładunków produktów rybołówstwa. Wprowadzono obowiązek wyładunku jakiegokolwiek ilości

dorsza w obecności inspektora rybołówstwa morskiego. Dodatkowo, w przypadku gdy na pokładzie statku rybackiego znajdują się dorsze w ilości przekraczającej 750 kg żywej wagi, wyładunku dorszy można dokonać wyłącznie w wyznaczonych portach: Dziwnów, Kołobrzeg, Darłowo, Ustka, Łeba, Hel, Władysławowo, Jastarnia, Gdańsk (nabrzeże Pleniewo) oraz Mrzeżyno.

Inspektorzy wyposażeni zostali w przenośne wagi, które pozwalają na weryfikację masy wyładowywanych dorszy. Ponadto, w celu poprawy działalności kontrolnej, w czerwcu 2009 r. w Okręgowym Inspektoracie Rybołówstwa Morskiego w Gdyni wprowadzono do eksploatacji nowy statek patrolowy – **Kontroler 19**, zakupiono 6 przyrządów do pomiaru oczek sieci „Omega”. W toku realizacji jest zakup 3 szt. ww. przyrządu. Zakupiono i w pełni wdrożono nowy system VMS wraz z umożliwieniem dostępu do niego poprzez sieć Internet również inspektorom rybołówstwa morskiego pracującym w portach.

Ponadto, w ramach działań mających na celu zwiększenie świadomości rybaków, inspektorów oraz ogółu społeczeństwa cyklicznie realizowane są **seminaria** oraz prowadzone są **działania medialne**, przyczyniające się nie tylko do rozwoju praktycznej i technicznej zdolności administracji rybackiej dla potrzeb kontroli rybołówstwa, w celu spełnienia wymogów WPRyb, ale przyczyniające się również do promocji spożycia ryb morskich z gatunków znajdujących się w bezpiecznym biologicznym stanie zasobów i eksploatowanych w odpowiedzialny sposób, ze wskazaniem metod ich obiektywnego wyboru przez konsumentów.

Możliwości prowadzenia produkcji i sprzedaży produktów pochodzenia zwierzęcego, wyprodukowanych w gospodarstwie w ramach działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej

W ramach działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej można prowadzić produkcję i sprzedaż następujących produktów pochodzenia zwierzęcego: produkty mleczne, obrobione lub przetworzone produkty rybołówstwa, surowe wyroby mięsne, mięso mielone, produkty mięsne, w tym gotowe posiłki (potrawy) wyprodukowane z mięsa. Możliwy jest również rozbiór i sprzedaż świeżego mięsa wołowego, wieprzowego, baraniego, koziego, końskiego, drobiowego lub zajęczaków, zwierząt łownych oraz zwierząt dzikich utrzymywanych w warunkach fermowych.

W dużym stopniu możliwość prowadzenia działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej jest odpowiedzią na oczekiwania małych przedsiębiorców, którzy prowadząc rodzinne zakłady wytwarzają określonego rodzaju, często o specyficznych cechach produkty, na które istnieje zapotrzebowanie głównie na rynku lokalnym. Tego rodzaju producenci nie są zwykle zainteresowani wprowadzaniem swoich produktów na rynek poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Możliwość prowadzenia tego rodzaju zakładów, przy zachowaniu jednocześnie standardów gwarantujących bezpieczeństwo produkowanej żywności, wpisuje się także w strategię wspierania produkcji żywności na poziomie lokalnym oraz wprowadzania ułatwień dla przedsiębiorstw o ograniczonej zdolności produkcyjnej, bez konieczności ponoszenia z ich strony znacznych inwestycji, które w rezultacie nie przyniosłyby wyraźnych korzyści dla zapewnienia higieny w zakładzie, a naraziłyby na przesadne i nieadekwatne do wielkości prowadzonej produkcji i sprzedaży inwestowanie.

Warunki prowadzenia działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej

Wymogi higieniczne i weterynaryjne dla zakładów zajmujących się produkcją produktów pochodzenia zwierzęcego zostały określone w przepisach prawa żywnościowego na poziomie Unii Europejskiej i są jednakowe dla zakładów we wszystkich państwach członkowskich.

Wymagania wskazane w tych przepisach zostały sformułowane w sposób elastyczny, co daje możliwość ich spełnienia zarówno przez zakłady prowadzące produkcję na dużą skalę, jak i małe „rodzinne zakłady”, produkujące na rynek lokalny danego państwa członkowskiego.

Działalność można uznać za marginalną, lokalną i ograniczoną, jeżeli zakład prowadzi sprzedaż określonych produktów pochodzenia zwierzęcego konsumentowi końcowemu oraz dostawy tych produktów do innych zakładów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta końcowego, (np. sklepów detalicznych, restauracji czy stołówek). Prowadzenie dostaw w przypadku tego rodzaju działalności ma charakter obligatoryjny.

W ramach działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej w zakładzie można prowadzić następujące rodzaje działalności:

- rozbiór świeżego mięsa wołowego, wieprzowego, baraniego, koziego, końskiego lub produkcję z tego mięsa surowych wyrobów mięsnych lub mięsa mielonego. Dostawy tego rodzaju produktów nie mogą przekraczać wagowo tony tygodniowo;
- rozbiór świeżego mięsa drobiowego lub zajęczaków, lub produkcję z tego mięsa surowych wyrobów mięsnych lub mięsa mielonego. Dostawy tego rodzaju produktów nie mogą przekraczać wagowo 0,5 tony tygodniowo;
- rozbiór świeżego mięsa zwierząt łownych, odstrzelonych zgodnie z przepisami prawa łowieckiego lub produkcję z tego mięsa surowych wyrobów mięsnych lub mięsa mielonego. Dostawy tego rodzaju produktów nie mogą przekraczać wagowo 0,5 tony miesięcznie;
- rozbiór świeżego mięsa zwierząt dzikich utrzymywanych w warunkach fermowych lub produkcję z tego mięsa surowych wyrobów mięsnych lub mięsa mielonego. Dostawy tego rodzaju produktów nie mogą przekraczać wagowo 0,5 tony miesięcznie;
- produkcję produktów mięsnych, w tym gotowych posiłków (potraw) wyprodukowanych z mięsa. Dostawy tego rodzaju produktów nie mogą przekraczać wagowo 1,5 tony tygodniowo;
- produkcję obrobionych lub przetworzonych produktów rybołówstwa. Dostawy tego rodzaju produktów nie mogą przekraczać wagowo 0,15 tony tygodniowo;
- produkcję produktów mlecznych wyprodukowanych z mleka pozyskanego w gospodarstwie produkcji mleka. Dostawy tego rodzaju produktów nie mogą przekraczać wagowo 0,3 tony tygodniowo.

Miejsca sprzedaży ww. produktów pochodzenia zwierzęcego oraz zakłady prowadzące handel detaliczny, do których następuje dostawa, muszą znajdować się na obszarze jednego województwa lub na obszarze sąsiadujących z nim powiatów, w odniesieniu do zakładu, w którym prowadzona jest produkcja ww. produktów.

Jeżeli zakład prowadzi więcej niż jeden z możliwych rodzajów działalności, suma wielkości dostaw wszystkich rodzajów produktów nie może przekroczyć najwyższego limitu przewidzianego dla jednego z rodzajów produktów produkowanych w tym zakładzie.

Świeże mięso, w tym tusze, półtusze, ćwierćtusze czy elementy mięsne, przeznaczone do obróbki lub przetwarzania w ramach tego rodzaju działalności nie mogą pochodzić z produkcji mięsa przeznaczonego na użytek własny.

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 czerwca 2010 r. w sprawie szczegółowych warunków uznania działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej (Dz. U. Nr 113, poz. 753) określa szczegółowe warunki pozwalające na uznanie działalności za działalność marginalną lokalną i ograniczoną, w tym zakres i obszar produkcji, a także wielkość dostaw produktów pochodzenia zwierzęcego do zakładów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem do konsumenta końcowego. Wskazuje również niektóre wymagania weterynaryjne, jakie powinny być spełnione przy prowadzeniu tego rodzaju działalności.

W związku z możliwościami, jakie stwarza powyższe rozporządzenie, MRiRW planuje w roku 2011 uruchomić dwa nowe zadania, które będą stanowić uzupełnienie dla działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej.

1. „MÓJ RYNEK” – budowa targowisk przeznaczonych wyłącznie do sprzedaży bezpośredniej (bez uczestnictwa pośredników) w miastach.
2. Budowa rynków minihurtowych w gminach.

Trzeba pamiętać, że w ramach Wspólnej Polityki Rolnej jest też miejsce dla produkcji lokalnej, regionalnej, o małym znaczeniu gospodarczym i małym zasięgu terytorialnym. Taka produkcja jest jednak istotna z punktu widzenia tradycji, pochodzenia, dobrego smaku czy starych dobrych receptur. Wielu rolników chciałoby z tego skorzystać, jednak skarży się, że nie ma gdzie swoich produktów sprzedawać.

W stolicach wielu europejskich państw i w dużych miastach są targowiska. U nas też powinny być. Dlatego tworzymy program, dzięki któremu powstaną targowiska czerpiące z tradycji wszystko to, co dobre, a jednocześnie zachowujące wszelkie standardy sanitarne i weterynaryjne. Chcemy też, aby to wszystko estetycznie wyglądało. Absolutnie nie ma mowy o sprzedawaniu żywności na deskach, w błocie czy kurzu.

Co jednak ważniejsze – na takich targowiskach rolnicy będą mogli sprzedawać swoje produkty bez pośredników. Ja to chcę nazwać „moim rynkiem”. Chodzi o to, żeby każdy, kto tam przyjdzie, poczuł się u siebie. Poczul, że jest w miejscu, które określa mianem „mój rynek”. W programie, który przygotowujemy, jednym z wymogów jest utrzymanie takiego targowiska przez okres przynajmniej pięciu lat. Organizatorami przedsięwzięcia będą samorządy, natomiast my dofinansowując je, stawiamy określone warunki co do jakości targowiska, oraz warunków sprzedaży. Targowiska mają być prowadzone po kosztach własnych, bez zbytniego komercjalizowania. Stworzy to szanse nie tylko na zakup przez klienta tradycyjnego, ekologicznego produktu żywnościowego, ale również na odnawianie więzi społecznych.

Pomoc powodzianom w ramach PROW 2007–2013

I. „Przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku wystąpienia klęsk żywiołowych oraz wprowadzenie odpowiednich działań zapobiegawczych”. Pomoc przeznaczona na inwestycje związane z przywracaniem potencjału produkcji rolnej w gospodarstwach rolnych, w których wystąpiły szkody w wyniku działania niekorzystnych zjawisk atmosferycznych (powódź, obsuwiska ziemi).

1) Beneficjent pomocy

Do otrzymania pomocy uprawnieni są producenci rolni (osoby fizyczne, osoby prawne, spółki osobowe w rozumieniu Kodeksu spółek handlowych, wspólnicy spółki cywilnej), będący posiadaczami gospodarstw, w których powstały szkody w wyniku działania niekorzystnych zjawisk atmosferycznych (powódź, obsuwiska ziemi). Wysokość szkód musi być oszacowana przez komisję, powołaną przez wojewodę właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkód.

Pomoc przyznaje się, jeżeli:

- 1) wysokość szkód spowodowanych w gospodarstwie, oszacowanych przez komisję, powołaną przez wojewodę właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkody, wynosi:
  - a) w uprawach rolnych, zwierzętach gospodarskich lub rybach średnio powyżej 30% średniej rocznej produkcji rolnej z trzech lat poprzedzających rok, w którym wystąpiła szkoda, albo z trzech lat w okresie pięcioletnim poprzedzającym rok, w którym wystąpiła szkoda, z pominięciem roku o najwyższej i najniższej produkcji w gospodarstwie rolnym

oraz

  - b) w budynkach, budowlach, maszynach lub urządzeniach służących do produkcji rolnej, sadach lub plantacjach wieloletnich, lub stadach podstawowych zwierząt gospodarskich, nie mniej niż 10 000 zł;
- 2) wniosek o przyznanie pomocy został złożony w roku, w którym wystąpiła szkoda lub w roku następującym po roku, w którym wystąpiła ta szkoda.

2) Środki mogą być wydatkowane między innymi na:

- budowę, przebudowę, remont budynków i budowli przeznaczonych do prowadzenia produkcji rolnej, w tym budynków inwentarskich oraz służących do przechowywania sprzętu, produktów i środków do produkcji, pasz, zbiorów, przetwórstwa produktów rolnych w gospodarstwie, itp., wraz z wyposażeniem;

- zakup stada podstawowego zwierząt gospodarskich w rozumieniu ustawy o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich;
- infrastrukturę gospodarstw związaną z produkcją rolną, szczególnie drogi wewnętrzne, ujęcia wody, instalacje elektryczne itp.;
- odtwarzanie sadów i plantacji wieloletnich;
- zakup nowych maszyn, urządzeń, wyposażenia do produkcji rolnej.

Tej samej inwestycji nie można sfinansować z kredytu preferencyjnego i pomocy udzielanej w ramach tego działania.

Pomoc przyznaje się na operację o planowanej wysokości kosztów kwalifikowalnych powyżej 10 000 zł.

3) Rodzaj i kwota pomocy

Pomoc ma formę refundacji do 90% kosztów kwalifikowalnych poniesionych przez beneficjenta.

Wysokość pomocy uzależniona jest od wysokości szkód w majątku trwałym spowodowanych w gospodarstwie przez niekorzystne zjawiska atmosferyczne i oszacowanych przez komisję. Pomoc przyznaje się i wypłaca do wysokości nieprzekraczającej 130% wartości ww. szkód i do wysokości limitu, który w okresie realizacji Programu wynosi na jedno gospodarstwo maksymalnie 300 tys. zł. Na wysokość przyznanej pomocy będzie również miała wpływ wysokość odszkodowania, jakie uzyska beneficjent za zniszczone środki trwałe od firm ubezpieczeniowych.

4) Budżet działania

Dostępna kwota środków wynosi 100 mln euro, przy założeniu kursu euro w wysokości 4 zł, szacowana średnia wysokość wsparcia na poziomie 100 tys. zł mogłaby być udzielona ok. 4 tys. gospodarstw.

5) Tryb naboru wniosków

Nabór wniosków w terminie zamkniętym. Pomoc przysługuje według kolejności ustalonej przy zastosowaniu kryteriów wyboru operacji.

I. Wysokość wnioskowanej pomocy

Wysokość wnioskowanej pomocy (w zł)	Punkty
do 50 000	10
powyżej 50 000 do 100 000	8
powyżej 100 000 do 150 000	6
powyżej 150 000 do 200 000	4
powyżej 200 000 do 250 000	2
powyżej 250 000	0

II. Wysokość szkód w uprawach, zwierzętach gospodarskich lub rybach, spowodowanych w gospodarstwie w stosunku do średniej rocznej produkcji rolnej w tym gospodarstwie z trzech lat poprzedzających rok, w którym wystąpiły szkody, albo w stosunku do średniej rocznej produkcji rolnej w tym gospodarstwie z trzech lat w okresie pięcioletnim poprzedzającym rok, w którym wystąpiły szkody, z pominięciem roku o najwyższej i najniższej produkcji

Wysokość szkody w procentach	Punkty
powyżej 30% do 40%	1
powyżej 40% do 50%	3
powyżej 50% do 60%	5
powyżej 60% do 70%	7
powyżej 70% do 80%	9
powyżej 80%	10

O kolejności decyduje suma uzyskanych punktów.

W działaniu tym nie ma podziału środków na tzw. koperty wojewódzkie.

6) Przygotowanie do naboru wniosków o przyznanie pomocy

9 września 2010 r. Komisja Europejska zaakceptowała zmianę Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013, obejmującą m.in. wprowadzenie do Programu nowego działania „Przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku wystąpienia klęsk żywiołowych ...” z budżetem 100 mln euro środków publicznych.

Szczegółowe zasady przyznawania pomocy określa rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 września 2010 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku wystąpienia klęsk żywiołowych oraz wprowadzenie odpowiednich działań zapobiegawczych”, objętego Programem Rozwoju Obszarów wiejskich na lata 2007–2013, które wkrótce zostanie opublikowane. Tekst rozporządzenia dostępny będzie również na stronie internetowej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi (www.minrol.gov.pl), w zakładce PROW 2007–2013/legislacja.

Wniosek o przyznanie pomocy będzie można składać w oddziale regionalnym Agencji właściwym ze względu na miejsce realizacji operacji, osobiście albo przez upoważnioną osobę, albo przesyłką rejestrowaną, nadaną w placówce pocztowej operatora publicznego. Wniosek o przyznanie pomocy będzie można również składać osobiście albo przez upoważnioną osobę za pośrednictwem biura powiatowego Agencji, znajdującego się na obszarze właściwości miejscowej oddziału regionalnego właściwego ze względu na miejsce realizacji operacji.

Trwają prace zmierzające do uruchomienia naboru wniosków w najbliższym czasie.

II. „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”

Niezależnie od wprowadzenia nowego działania, dokonano również zmiany w działaniu „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”, polegającej na podwyższeniu poziomu refundacji poniesionych kosztów kwalifikowanych do maksymalnie 80% , jeżeli o pomoc ubiega się osoba związana z gospodarstwem, w którym wystąpiły szkody spowodowane przez powódź lub obsuwisko ziemi.

Beneficjentem przedmiotowego działania może być osoba fizyczna ubezpieczona na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, jako rolnik, małżonek rolnika lub domownik.

Podwyższony poziom pomocy można otrzymać, jeżeli:

- 1) wysokość szkód spowodowanych w gospodarstwie, oszacowanych przez komisję, powołaną przez wojewodę właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkody, wynosi:
    - a) w uprawach rolnych, zwierzętach gospodarskich lub rybach średnio powyżej 30 % średniej rocznej produkcji rolnej z trzech lat poprzedzających rok, w którym wystąpiła szkoda, albo z trzech lat w okresie pięcioletnim poprzedzającym rok, w którym wystąpiła szkoda, z pominięciem roku o najwyższej i najniższej produkcji w gospodarstwie rolnym
- oraz**
- b) w budynkach, budowlach, maszynach lub urządzeniach służących do produkcji rolnej, sadach lub plantacjach wieloletnich, lub stadach podstawowych zwierząt gospodarskich, nie mniej niż 10 000 zł;
  - 2) w związku z wystąpieniem tej samej szkody rolnikowi, domownikowi lub małżonkowi tego rolnika nie przyznano pomocy finansowej w ramach działania „Przywracanie potencjału produkcji rolnej ...” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013;
  - 3) wniosek o przyznanie pomocy został złożony w roku, w którym wystąpiła szkoda lub w roku następującym po roku, w którym wystąpiła ta szkoda.

Zasady przyznawania pomocy w działaniu „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” pozostały niezmienione i przedstawiają się następująco.

Pomoc skierowana jest do rolnika lub jego domownika, lub małżonka rolnika w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników, który:

- a) jest obywatelem państwa członkowskiego Unii Europejskiej,
- b) jest pełnoletni i nie ukończył 60. roku życia,
- c) ma miejsce zamieszkania w miejscowości należącej do:
  - gminy wiejskiej, albo
  - gminy miejsko-wiejskiej, z wyłączeniem miast liczących powyżej 5 tys. mieszkańców, albo
  - gminy miejskiej, z wyłączeniem miejscowości liczących powyżej 5 tys. mieszkańców,

- d) nie wystąpił o przyznanie lub nie przyznano mu renty strukturalnej w ramach Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004–2006 lub Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013,
- e) jest nieprzerwanie ubezpieczony w pełnym zakresie na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników, przez okres co najmniej ostatnich 12 miesięcy poprzedzających miesiąc złożenia wniosku o przyznanie pomocy,
- f) nie będzie realizował operacji jako wspólnik spółki cywilnej.

Ponadto warunkiem ubiegania się o pomoc jest przyznanie płatności do gruntów rolnych wchodzących w skład gospodarstwa rolnego rolnika za rok poprzedzający rok złożenia wniosku o przyznanie pomocy.

Na co można otrzymać pomoc?

Wspierane są działalności określone w załączniku do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 października 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. z 2007 r. nr 200, poz. 1442 z późn. zm.), jak również działalność agroturystyczna, a także wytwarzanie produktów energetycznych z biomasy. Jest to bardzo szeroki katalog działalności obejmujący ok. 400 pozycji, określonych kodami Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD).

Do kosztów kwalifikowalnych zalicza się koszty:

- budowy lub modernizacji obiektów budowlanych (z wyłączeniem budowy budynków mieszkalnych);
- zakupu maszyn, urządzeń, narzędzi, wyposażenia i sprzętu;
- zakupu środków transportu, z wyłączeniem zakupu samochodów osobowych przeznaczonych do przewozu mniej niż 8 osób łącznie z kierowcą (wysokość tego kosztu kwalifikowalnego uzależniona jest od wysokości pozostałych inwestycyjnych kosztów kwalifikowalnych);
- koszty ogólne, bezpośrednio związane z przygotowaniem i realizacją operacji (w wysokości nie przekraczającej 10% pozostałych kosztów kwalifikowalnych).

Kosztem kwalifikowalnym w tym działaniu nie może być podatek VAT ani koszt zakupu rzeczy używanych.

Pomoc udzielana w ramach tego działania ma status pomocy *de minimis*. W związku z tym, z możliwości wsparcia wykluczony jest zakup pojazdów przeznaczonych do transportu drogowego przez podmioty gospodarcze prowadzące działalność zarobkową tym zakresie na działalność sklasyfikowaną pod kodem PKD 49.41.Z *Transport drogowy towarów*.

Forma i wysokość wsparcia

Pomoc ma charakter refundacji do 50% kosztów (tzw. kosztów kwalifikowalnych) poniesionych w związku z realizacją inwestycji, z możliwością podwyższenia do 80%, jeżeli o pomoc ubiega się osoba związana z gospodarstwem, w którym

wystąpiły szkody spowodowane przez powódź lub obsuwisko ziemi. Maksymalna wysokość pomocy udzielonej jednemu beneficjentowi, w okresie realizacji PROW 2007–2013, nie może przekroczyć 100 tys. zł.

Wnioskodawca ubiegając się o pomoc może wystąpić o zaliczkę, która w 2010 roku wynosi do 50% kwoty pomocy i jeżeli nie zostanie zmienione Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1974/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFFROW), w kolejnych latach zaliczka nie może przekroczyć 20% kwoty pomocy.

Pomoc jest przyznawana na podstawie umowy zawieranej pomiędzy beneficjentem a Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. W umowie są określone zobowiązania beneficjenta, w tym m.in. zobowiązanie do utrzymania inwestycji i wykorzystywania ich zgodnie z przeznaczeniem przez 5 lat.

Nabór wniosków o przyznanie pomocy

24 sierpnia br. rozpoczął się nabór wniosków o przyznanie pomocy w ramach omawianego działania i obecnie obserwuje się bardzo duże zainteresowanie tą formą pomocy. Wnioski w poszczególnych województwach można składać do dnia, następującego po dniu w którym prezes Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa ogłasza, że zapotrzebowanie wynikające ze złożonych wniosków przekroczyło 120% środków dostępnych na dany rok, nie później jednak niż do 31 grudnia br. Obecnie nabory wniosków zakończyły się w następujących województwach: opolskie, pomorskie, zachodniopomorskie, wielkopolskie, lubuskie, kujawsko – pomorskie, podlaskie, warmińsko – mazurskie. W pozostałych województwach (dolnośląskie, lubelskie, łódzkie, małopolskie, mazowieckie, podkarpackie, śląskie, świętokrzyskie) rolnicy mają jeszcze możliwość składania wniosków. I mogą oni (o ile spełniają określone warunki) składać wnioski uwzględniające podwyższony do 80% poziom refundacji. Natomiast ci wnioskodawcy, którzy złożyli wnioski przed 9 września 2010 r. (przed wejściem w życie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 września 2010 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków I trybu przyznawania pomocy w ramach działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 (Dz. U. Nr 166, poz. 1125)), a chcą skorzystać z podwyższonego poziomu dofinansowania, mogą dokonywać odpowiednich zmian w złożonych wnioskach o przyznanie pomocy w terminie 60 dni od wejścia w życie ww. rozporządzenia, tj do 8.11.2010 r.